

Omdannelse af Adelgade Syd

Skanderborg

Dispositionsforslag
Januar 2024

Indledning

Hæftets indhold og disponering

I efteråret 2022 blev der igangsat en dispositionsplanlægning for en omdannelse af den sydlige del af Adelgade, det vil sige strækningen fra Ole Lund Kirkegaards Stræde til Vestergade, samt det tilstødende gaderum Asylgade fra Adelgade til Parkvej. Projektområdet er kaldt Adelgade Syd.

Ønsket om en omdannelse af Adelgade Syd skal ses i sammenhæng med Byrådets Politik for Skanderborg Midtby, og dermed Byrådets ønske om at skabe en smukkere og mere levende bymidte, som både har sammenhæng med byens historie, identitet, de naturgivne værdier - søen og skoven -, og som taler ind i en mere bæredygtig og grøn fremtid.

På temamøder har Byrådets Økonomi- og Erhvervsudvalg og Klima-, Miljø- og Planudvalg i perioden fra september 2022 og til november 2023 drøftet en række emner vedr. indretningen af Adelgade Syd. Sideløbende hermed har der været en dialog med Midtby-Netværket, der repræsenterer midtbyens interesser.

Arbejdet har forløbet i to tempi. Et indledende arbejde frem til februar 2023, efterfulgt af en dialogproces foråret 2023, samt et afsluttende arbejde efteråret 2023.

Dette hæfte indeholder det samlede dispositionsforslag for Adelgade Syd.

Første del består af det indledende analyse- og designarbejde, der blev gennemført frem til februar 2023, samt en række overordnede principper for en omdannelse af Adelgade Syd vedtaget af Økonomi- og Erhvervsudvalget 22. februar 2023.

Dette arbejde blev præsenteret for offentligheden foråret 2023, hvorefter Økonomi- og Erhvervsudvalget og Klima-, Miljø- og Planudvalget på deres møder august 2023 blev orienteret om de bemærkninger og inputs, som borgernes og byens interesser havde til arbejdet.

Anden del behandler de udvalgte emner, som Økonomi- og Erhvervsudvalget og Klima-, Miljø- og Planudvalget ønskede at dykke længere ned i på det afsluttende temamøde 23. november 2023. Og som i den første del indeholder Del II også de supplerende principper, som Økonomi- og Erhvervsudvalget på baggrund af det afsluttede temamøde vedtog 13. december 2023.

Adelgade Syd

Del I: Dispositionsforslag

Indholdsfortegnelse

- Vision
- Fra hovedvej til bymidte
- Hovedgreb
- Koncept
- Principper
- Skitseforslag - resumé

Oversigtsplan 1:2000

Vision

Den nye Adelgade

Adelgade Syd skal præges mindre af biltrafik, og betingelserne for et hyggeligt byliv skal forbedres. Samtidig er det vigtigt for kultur og handelslivet, at alle føler sig velkomne. Der ønskes arkitektonisk og æstetisk sammenhæng både i Adelgade og i midtbyen som helhed.

I processen med at realisere denne vision er der lagt vægt på følgende ønsker:

- Gode rammer om byliv og handelsliv.
- Ny trafikløsning i Adelgade.
- Forbedre fysisk og visuel kontakt til Skanderborg Sø, Kulturhuset, Bybadet og Byparken.
- Øget biodiversitet og bæredygtigt materialevalg.

Mere byliv og handelsliv

Ny trafikløsning

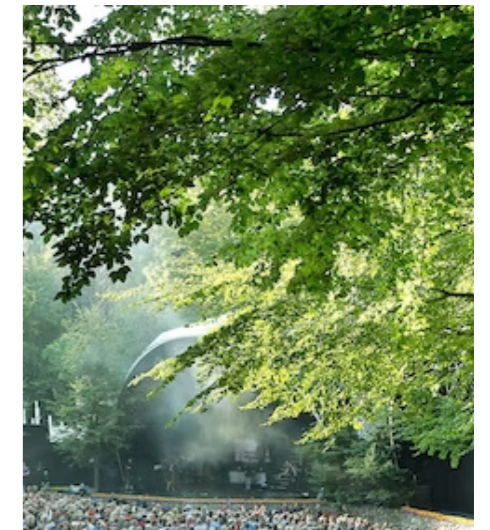
Optimere forbindelser

Øget biodiversitet og anvendelse af bæredygtige materialer.

Skanderborgs DNA - kulturen og naturen

Adelgade, byens rygrad, set fra syd

Fra hovedvej til bymidte

Adelgades betydning før og nu

Historisk har Adelgade primært været en transportkorridor gennem byen, med forbindelse til både Horsens og Aarhus. Med tiden er Adelgades betydning som trafikåre mindsket, andre gader og veje har både i konkret og overført betydning, fået forkørselsret. Adelgades betydning er nu primært som en langstrakt bymidte.

Det aktuelle behov for at ned-sætte trafikmængden i Adelgade handler ikke kun om at knytte butikslivet sammen på tværs af gaden, men også om at knytte byen sammen på tværs af gaden.

Herved styrkes forbindelsen mellem Bymidten og de næsten uvurderlige rekreative kvaliteter, som områderne ned mod Skanderborg Sø rummer. Arbejdet med forbindelsen via Asylgade er væsentligt, da denne sammen med Kulturtorvet og Kulturhuset forbin-der Adelgade med både Bybadet og Byparken, hvor man har midtby-ens absolut længste strækning med offentlig tilgængelig søbred.

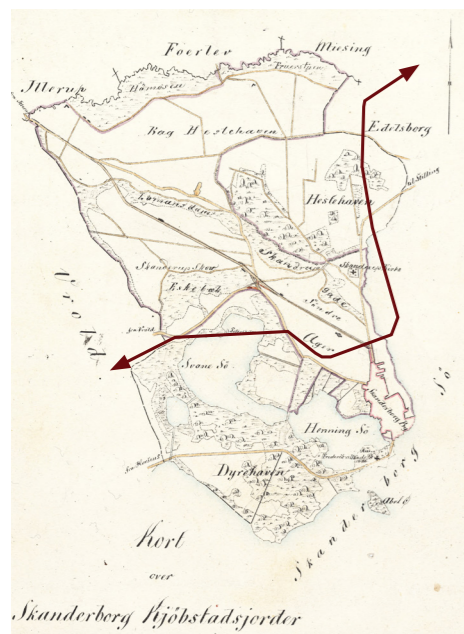

Det centrale Skanderborg og vejnettet.

Skanderborg Historiske Arkiv

Handelstrafik i Adelgade, set mod syd fra Mindet, 1950-erne

Hovedvejen mellem Horsens og Aarhus

Alle veje fører til Slotsholmen (1800)

Hovedgade i by- og vejstrukturen (1950)

Adelgade foran Munkekroen, ca. 1910

Hovedgreb

En samlet bymidte

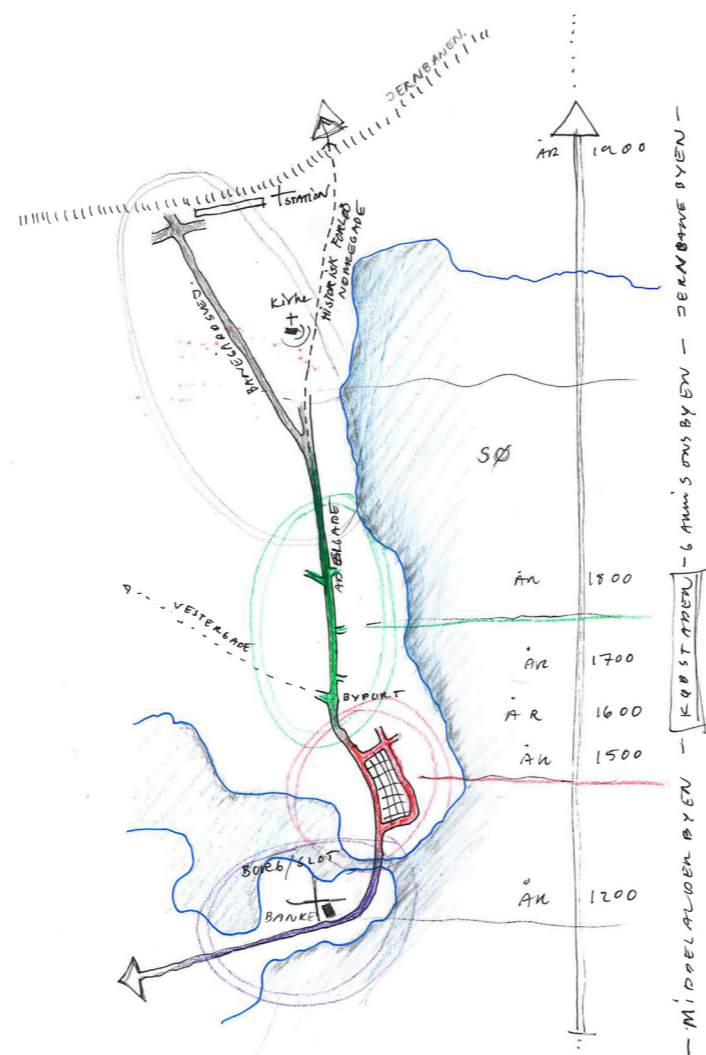
Kimen til Skanderborg By opstod med Borgen Skanderborg, på den lille holm mellem Lille Sø og Skanderborg Sø. Middelalderbyen voksede frem omkring Borggade-kvarteret nær Slottet. Dermed startede den udbygning af Skanderborg By mod nord, som yderligere blev forstærket med industrialiseringen, hvor anlæggelsen af jernbanen gjorde en udvikling langs Adelgade og Banegårdsgade attraktiv. Skanderborgs langstrakte bymidte, er altså både et resultat af de landskabelige forhold, hvor Skanderborg Sø udgør en naturlig afgrænsning, og byens historiske udvikling.

Byens historiske udvikling kan læses som en tidslinje fra syd mod nord, hvor Adelgade udgør en ryggrad i fortællingen.

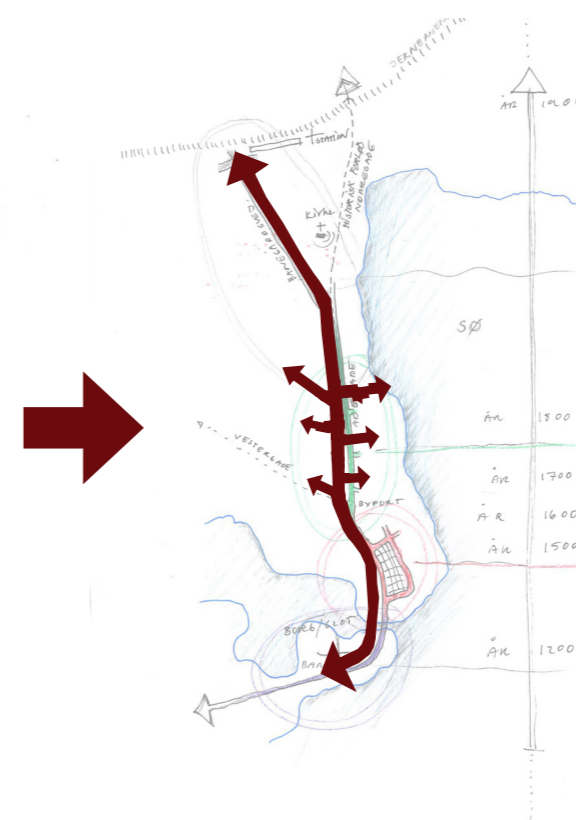
I dag, er det den centrale del af Adelgade og området omkring Kulturhuset, der danner ramme om den mest aktive del af Skanderborgs by- og handelsliv. Derfor udpeges dette område også som centrum for det designmæssige hovedgreb.

Skanderborgs historiske udvikling aflæses altså tydeligt i byens forskellige kvarterer. Ved at vælge et enkelt og genkendeligt designprincip, i form af én type belægning, kaldet "byens gulv", er det muligt både at sikre en stærk sammenhæng i Adelgade, fra nord til syd såvel som i midtbyens øvrige centrale gader og forbindelser, og udforme løsninger som bedst muligt iscenesætter og tilgodeser hvert af byens kvarterer.

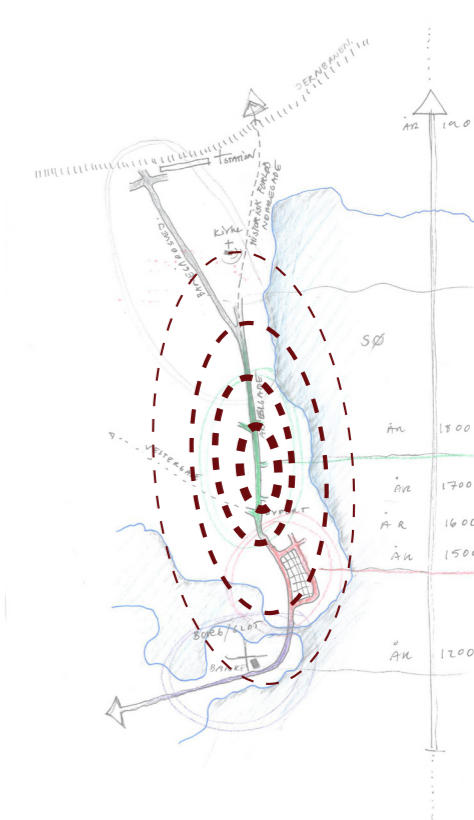
Ved at fastlægge designprincipper og et hierarki, hvor belægnings-, og beplantningsvalg gentages på varierende vis og i aftagende grad væk fra den centrale del af Adelgade, opnås et "Bymidte-byrums-vokabular", som styrker oplevelsen af Skanderborg Midtby.

Byens historiske udvikling kan læses som en tidslinje fra syd mod nord, hvor Adelgade udgør en ryggrad i fortællingen.

Skabe sammenhæng i hele gadens udstrækning ved at arbejde med et sammenhængende "bymidte-byrums-vokabular"

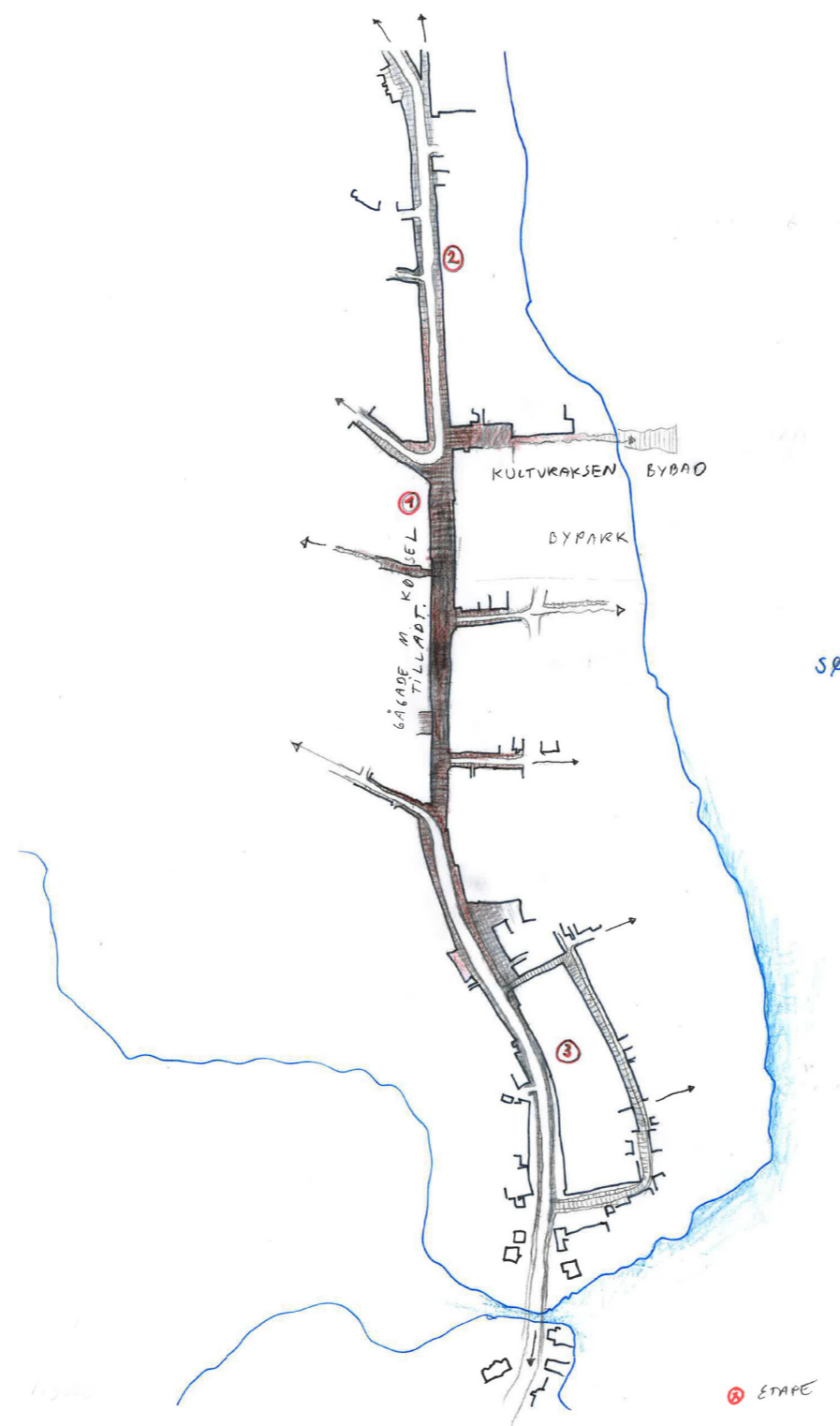
Skabe hierarki igennem en graduering og nuancering af "bymidte-byrums-vokabular"

Koncept

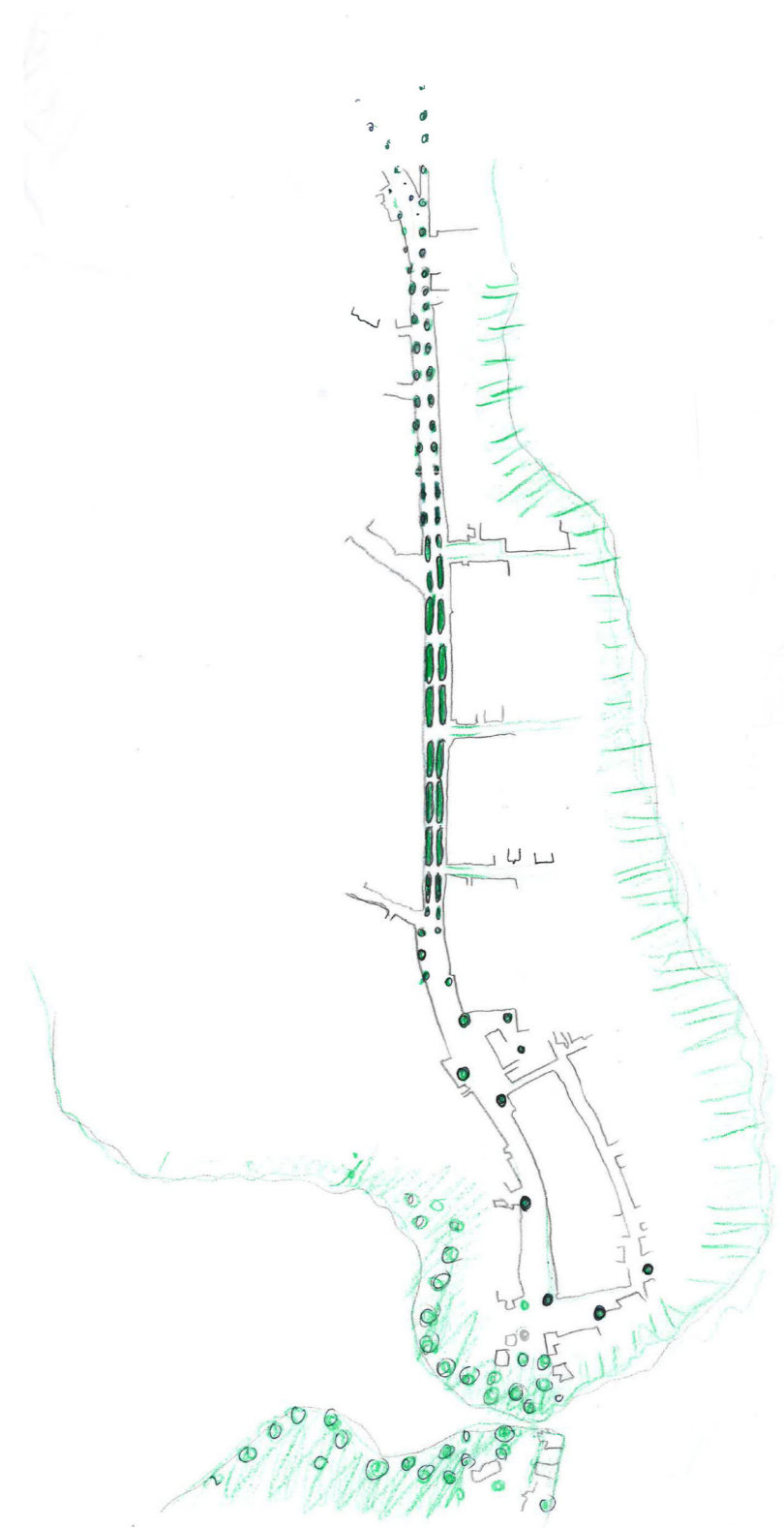
Byens Gulv og begrønning

Både belægning og beplantningsprincip tænkes sammen med den øvrige del af midtbyen.

Adelgade Syd udgør centrum for en opgradering af belægninger til fx granit eller tegl. Belægningen får status af "Byens Gulv" og anvendes i aftagende grad og under hensyn til identiteten på øvrige af midtbyens veje, kvarterer og forbindelser. På samme måde tænkes begrønning med bede og træer, som mest fortættet i centrum, og aftagende i den øvrige del af Midtbyen.

Koncept for et samlende "Byens Gulv."
Et værdigt, robust og holdbart materiale, som patinerer smukt

Koncept for en grøn gade
Beplantningsprincipper tilpasset varierede bystrukturer, afspejler Skanderborgs udvikling

Principper

En samlet gade

Skanderborg Byråd har på baggrund af dette skitseprojekt vedtaget en række principper for detailplanlægning af Adelgade. Principperne er i det følgende grupperet og begrundet.

Vedtaget princip:

Adelgade ensrettes fra nord mod syd på strækningen fra Ole Lund Kirkegaards Stræde til Alleen, og kørebanen udrettes til et lige og centreret gadeforløb med en selvstændig cykelsti i nordgående og modsatrettede kørselsretning.

Med en ensretning forventes trafikmængden gennem Adelgade syd at kunne reduceres væsentligt. Da hovedparten af besøgende i Adelgade ankommer fra nord, vil ensretningen i sydlig retning opleves mest inviterende for flest gæster i gaden, samtidig med at et aktivt handelsliv og forbedret byliv understøttes.

Vedtaget princip:

Asylgade ensrettes fra vest mod øst, så der skabes en stærk visuel sammenhæng til Byparken og Skanderborg Sø

Forbindelsen via Asylgade er væsentligt, idet den danner, sammen med Kulturtorvet, forbindelse mellem byen og den offentligt tilgængelige del af søbredden langs Skanderborg Sø, Byparken og Byparken, som tilsammen rummer næsten uvurdelige rekreative kvaliteter.

Vedtaget princip:

Principperne for "Byens Gulv" og byrummets begrønning skal også på sigt kunne aflæses i udformningen af tilstødende gader og byrum, herunder Adelgade Nord. Der lægges vægt på tilgængelighed/handicapvenlighed og plads til alle.

Adelgade Syd udgør centrum for en opgradering af belægninger til fx granit eller tegl. Belægningen får status af "Byens Gulv" og kan anvendes i aftagende grad og under hensyn til identiteten på øvrige af midtbyens veje, kvarterer og forbindelser. På samme måde tænkes begrønning med bede og træer, som mest fortættet i centrum, og aftagende i den øvrige del af midtbyen.

Situationsplan 1:2000

Principper

En samlet gade

En samlet gade
En samlende belægning fra facade til facade

Vedtaget princip:

Der etableres hævede flader med jævne mellemrum for at reducere hastigheden, øge trykgheden og skabe gode muligheder for niveaufri krydsning.

Der etableres ny samlende belægning, som danner "Byens Gulv" i hele gaderummets bredde fra facade til facade, som vil bidrage til en gågadelignende stemning.

Foruden af være trafikdæmpende, bidrager hævede flader også til rumlig variation i Adelgade. Variationen mellem brede og smalle byrum, inviterer til flere måder at opholde sig i og bruge gaden.

Hævede flader kan placeres under hensyn til hastighedsdæmpning og hensigtsmæssig placering af krydsningsmuligheder. I de hævede flader vil gaderummet opleves som sammenhængende fra facade til facade. Der vil være frit flow for gående, idet kørebane, cykelsti og gangarealerne kan ligge i samme niveau. Ud for Bloms, SuperBrugsen og Asylgade kan en af de hævede flader udformes som en central torvedannelse.

En samlet gade
Gennemgående cykelsti i højre side
Sænkede "vejstykker", også med varelevering og parkering

Vedtaget princip:

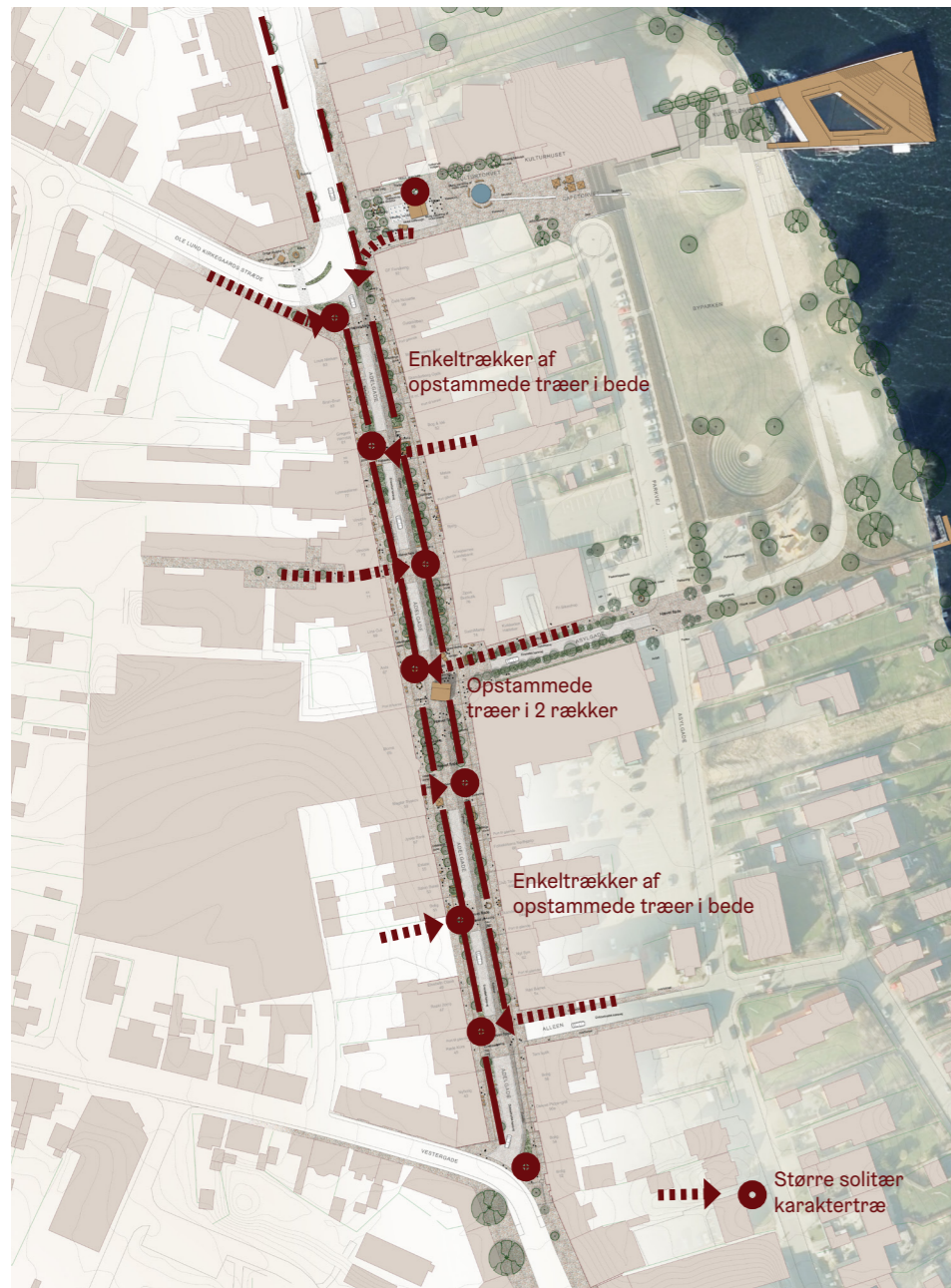
Der skal fortsat kunne parkeres i Adelgades vestlige side. Pladserne etableres som kombinerede parkerings- og vareindleverings-lommer.

P-lommerne/vareindlevering placeres og forberedes, så de kan anvendes som studepladser/til boder, idet det noteres, at den endelige placering og antallet af lommer fastlægges i den videre proces, og at antallet af p-pladser forudsættes at ligge i intervallet mellem 6 og 13 pladser.

Muligheden for parkering i Adelgade bidrager til et aktivt handelsliv, og er et gode for både butikker og for de handlende. Da gaderummet er bredt, og ensretningen af Adelgade frigør yderligere areal, vil der i den fremtidige udformning af Adelgade, være fin plads til p-pladser langs kørebane. "Lommer" til parkering kan, i visse tidsrum reserveres for vareindlevering.

Principper

En samlet gade

En grøn gade
Læ- og rumskabende bede
Rammegivende opstammede træer
Solitære karaktertræer, som inviterer ind og på tværs af gaden

Vedttaget princip:

Øget begrønning i form af træer og bede skaber inviterende og sanselige byrum, der indbyder til ophold.

Adelgade skal være en grønnere og langt mere frodig gade i fremtiden. Beplantningen vil bidrage til at ændre gadens udtryk fra et meget bredt trafikrum, til et byrum med et mildere og langt mere inviterende udtryk. På strækningerne mellem de hævede flader, kan etableres læ- og rumskabende bede langs kørebane og cykelsti. Herved dannes bede omkring mange af de eksisterende træer, og der plantes flere træer. Foruden forbedrede vækstforhold for eksisterende træer kan der også skabes rum omkring opholdssteder, og tilføjes flere sanseindtryk til oplevelsen af at være i Adelgade.

Hvor gaden er bredest, kan det frodige udtryk forstærkes, ved at plante træer i to rækker, jf. ideen om, at Adelgade danner et centrum for beplantningsprincippet.

Vedttaget princip:

På de bredere, gågadelignende fortove indrettes zoner til f.eks. ophold/leg, udeservering, bodvogne, oplevelser, begrønning, cykel-parkering etc.

På strækninger mellem de hævede flader kan der i højere grad dannes rum på hver side af gaden. Adelgade er så bred, at man selv på strækninger med tydeligt markeret kørebane, kunne få byrum langs facader, med bredde på op til 10-12 meter, "Et fortov så bredt som en gågade". Rum, som kan spændes ud mellem facade og bede, og som næsten har samme bredde og skala som "hele" gågader i andre købstæder.

Rum og rytme
Gode "gågadestørrelse", shoppe- og opholdsrum langs facaderne
Byrum fra facade til facade med plads til indslag af kunst, vandkunst og legeelementer
Større central torvedannelse ud for Asylgade, hvor der er plads til større arrangementer/midlertidig scene

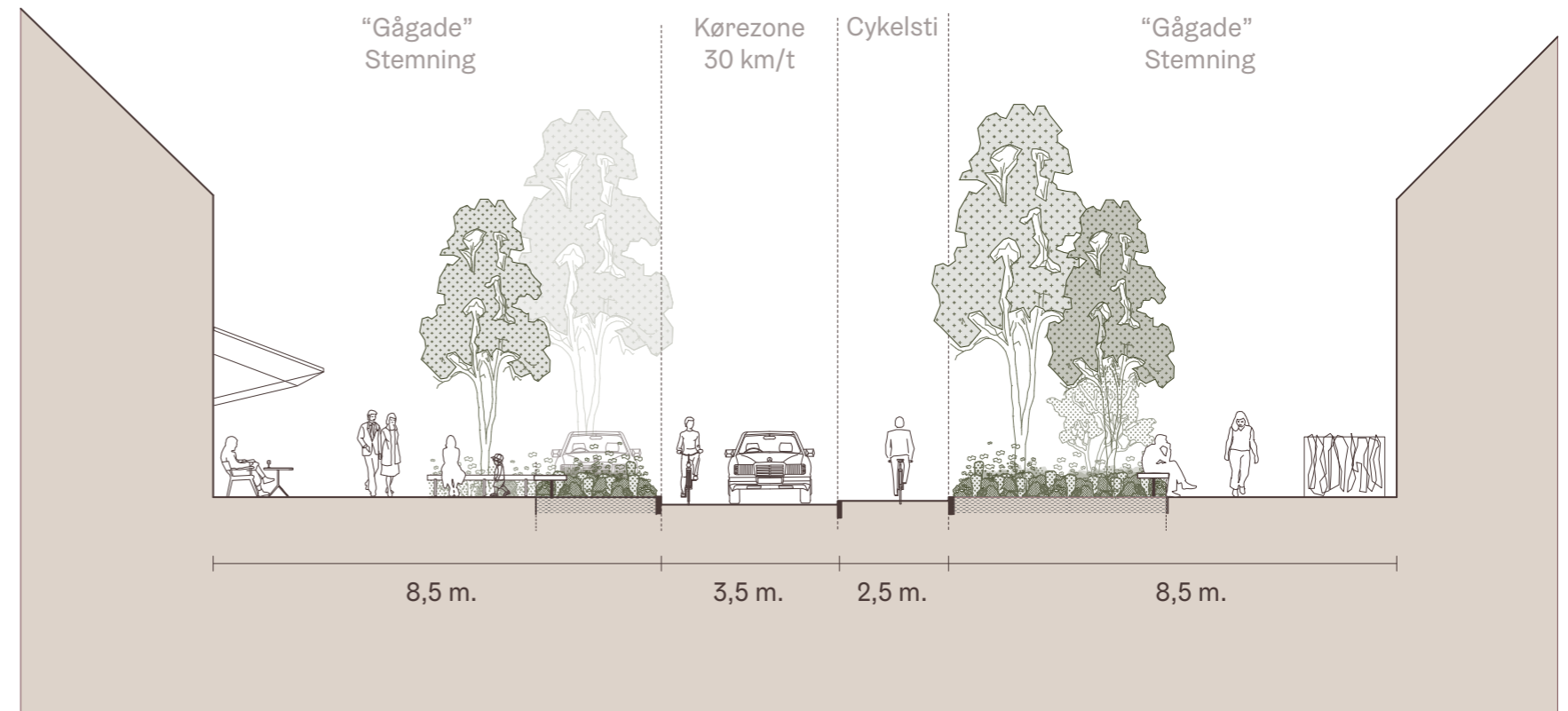
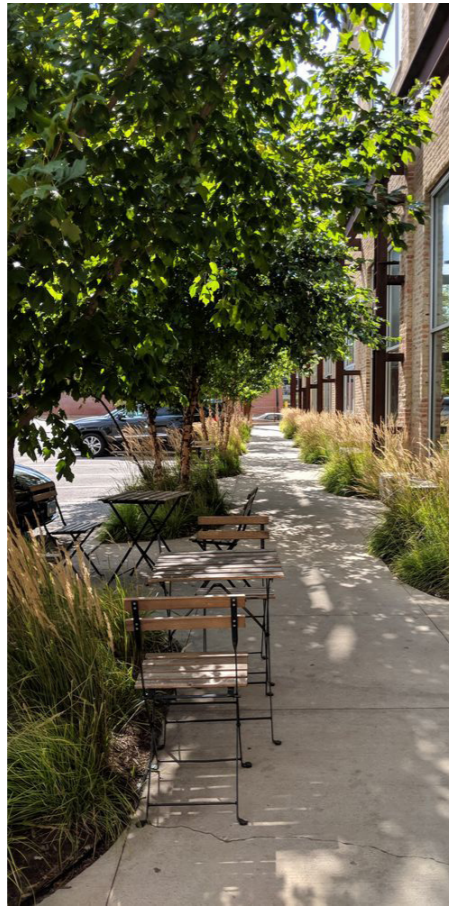
Principper

Den brede gade

Det meget brede gaderum, og valget af en ensrettet kørebane medfører så brede fortove, at der kan skabes gågadestemning på begge sider af kørebanen. Stemningen kan forstærkes af, at læ- og karaktergivende grønne bede og træer skærmer mod trafikken, skaber ro og sanselighed langs facaderne, hvor bænke kan inviterer til at gøre ophold.

Grønne

Adelgade principsnit
Skanderborg 23 m. bred

Holstebro 8-12 m bred

Ringkøbing 8-10 m bred

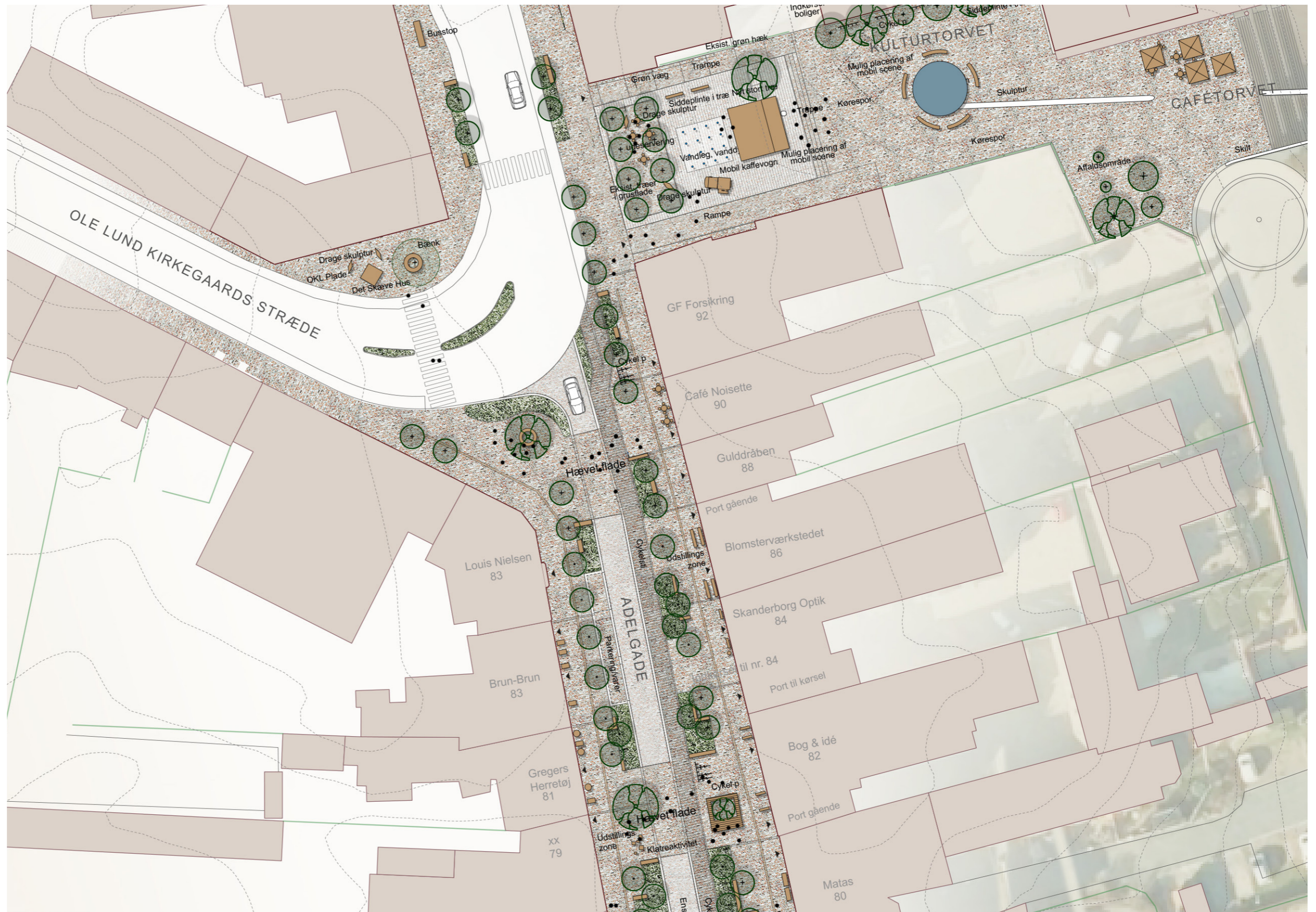
Brande 10-12 m bred

Skitseforslag resumé

Udsnitsplan

Ved Ole Lund Kirkegaards Stræde og Kulturaksen

- Adelgade og Kulturtorvet bindes sammen
- Flow og trafik v. Adelgade/Ole Lund Kirkegaards Stræde forbedres.
- Byrummet trækkes helt frem til krydset, og den grønne ankomst styrkes.
- Ved hævede, trafikdæmpende flader, udformes byrum på tværs af kørebanen, med gode muligheder for at passere gaden niveaufrit, og med sammenhængende befæstelse fra facade til facade.
- Da hovedparten af de besøgende i gaden ankommer fra nord, vil ensretningen i sydlig retning opleves som mest inviterende for flest gæster i gaden.

Udsnitsplan 1:500

Skitseforslag resumé

Kig sydover
ved Gulddråben og Blomsterværkstedet

I dag
Bredt fortov, men meget åbent mod kørebane.
Enkelte opstammede træer.
Meget få rumskabende elementer.

I fremtiden
Nye træer placeres i samme afstand til facader, som eksisterende, min. 4,5 m.

I fremtiden
Et fortov så bredt som en gågade.

Læ- og karaktergivende grønne bede og træer indrammer det brede gaderum, hvor nye bænke inviterer til at gøre ophold i gaden.

I fremtiden
Udstillingszone 2,5 m bred, afgrænset af ledelinje

Skitseforslag resumé

Udsnitsplan

Ved Asylgade, Bloms og SuperBrugsen

- Varierede grønne opholdsmuligheder
- Større torv ud for Asylgade
- Cykelparkering under træerne
- Frit flow for gående på den hævede flade
- Kobling mod Dagmarcenter
- Forbedring af Asylgade

Udsnitsplan 1:500

Skitseforslag resumé

Kig fra fortovet og nordpå

Ved tøjbutikken Anbi og frisøren Lina Cut

I fremtiden

Fortove, som breder sig og danner byrum.

Flere steder inviteres til passage på tværs af gaden og fortovet opleves som et bredt grønt byrum, hvor enkelte større solitære træer får rum til at brede sig og definere gadens grønne karakter.

I dag

Bredt fortov, men meget åbent mod kørebane

Enkelte opstammede træer.

Meget få rumskabende elementer.

Skitseforslag resumé

Kig fra midten af gaden og nordpå
Ved Bloms og SuperBrugsen

I fremtiden

Både de brede fortove og kørebanen følger gadens rytme i et ret forløb.
Træerne skaber rum.
Fri passagemulighed på torvedannelse ved Blomst og SuperBrugsen.
Både plads til brede fortove og enkel trafikafvikling.

I dag

Stort trafikrum.
Meget bredt køreareal.
Zig - zag bevægelse.

Skitseforslag resumé

Udsnitsplan Ved Alléen og Vestergade

- Varierede grønne opholdsmuligheder fortsætter
- Trafikalt skift ved Alléen, hvor der er dobbeltrettet færdsel
- Kobling og sammenhæng ad fortovet mod middelalderbyen
- Ved Vestergade - grøn velkomst og belægning fra facade til facade
- Entydig og enkel afvikling af trafikken rundt i Vestergade-svinget

Udsnitsplan 1:500

Adelgade Syd

Del II: Uddybning af udvalgte emner

Indhold

Denne anden del af dispositionsforslaget undersøger og uddyber udvalgte emner præsenteret i den første del af dispositionsforslaget. Denne bearbejdning af de udvalgte emner er sket på baggrund af de drøftelser, som Økonomi- og Erhvervsudvalget og Klima-, Miljø- og Planudvalget havde på deres temamøde 23. november 2023.

Som i den første del er de politiske drøftelser summeret op i en række principper for omdannelsen af Adelgade Syd.

Principperne og plantegningerne i denne Del II supplerer og uddyber således principperne og plantegningerne i Del I.

De udvalgte emner er:

- Byens gulv
- En grøn gade
- Ophold i gaden
- En levende gade
- Asylgade

Økonomi- og Erhvervsudvalget og Klima-, Miljø- og Planudvalget drøfter de udvalgte emner på temamøde 23. november 2023.

En by i udvikling

Fra gade til bymidte

Den historiske analyse (side 6-8) viser, hvordan Adelgade udgør Skanderborgs historiske rygrad. Som trafikant eller besøgende kan man nærmest gennemleve byens udvikling ved at bevæge sig ad denne gade fra Slotsholmen i syd via Borgergade-kvarteret til handeleggaden og til sidst stationen i nord.

Det historiske udgangspunkt for udviklingen har således været Slotsholmen, og Adelgades rolle i byen har været at binde destinationer sammen, men ikke at fungere som destination i sig selv.

Gadens funktion i byen kan aflæses i dag, hvor det lave antal sidegader og de ensartede bygningshøjder i høj grad iscenesætter gaden som en trafikåre, der fordeler, men ikke et byrum, der som destination samler og skaber byrumsmæssigt hierarki. Et billede på et sådant byrum kunne være en pladsdannelse i en historisk bymidte, hvor flere gader samles, og en eller flere bygninger (typisk en kirke eller et rådhus) skaber et hierarki og fortæller, at netop her er noget vigtigt på spil.

Adelgades rolle som samlende byrum er således en rolle, der har udviklet sig over tid, men altså ikke noget der ligger naturligt indlejret i gadens DNA.

Det er derfor vigtigt at gadeomdannelsen understøtter denne "nye" rolle som destination. Som beskrevet tidligere gøres dette ved at koncentrere og intensivere byrummenes karakter. Herved skabes et

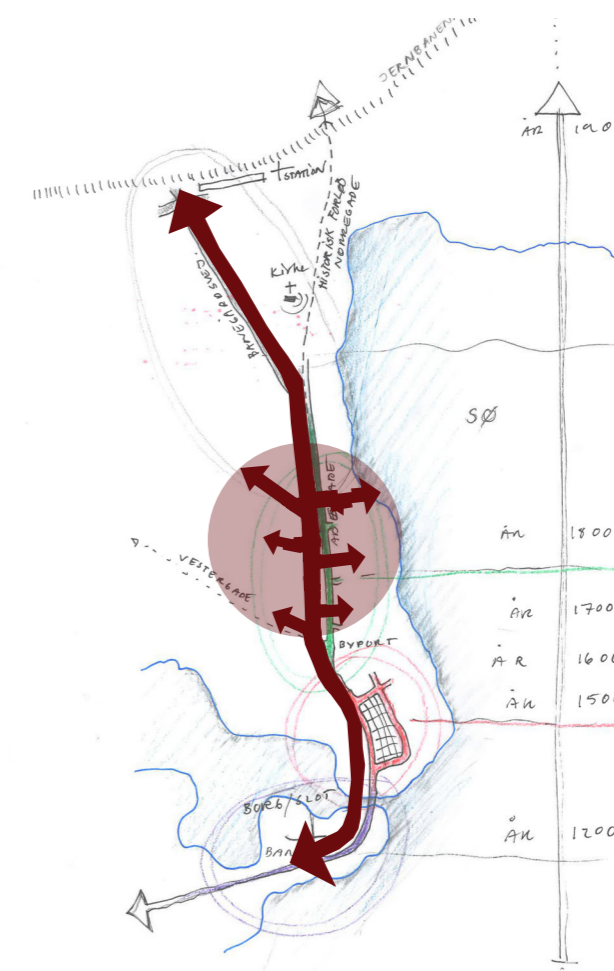
byrumsmæssigt hierarki, som understøtter gadens rolle og funktion i byen. Udviklingen af hierarki og identitet skal tage udgangspunkt i gadens rolle i den historiske udvikling og understøtte den unikke beliggenhed ved skov og sø.

Kort sagt er det vigtigt, at det er her gaden er grønnest, belægningen er smukkeste, og at karakteren spredes sig ud i sidegaderne. Sådan kan Adelgade udvikle sig fra hovedvej til bymidte.

Ovenstående læsning er ikke kun en teoretisk analyse af stedet, men en helt konkret rettesnor, som bør afspejles i den videre projektudvikling og altså også i den videre bearbejdning af de efterfølgende emner; belægning, beplantning og ophold i gaden.

Det bymæssige ankerpunkt har historisk ligget mod syd, og Adelgade har haft rollen som trafikåre der bragte folk fra A til B.

Omdannelsen af Adelgade skal understøtte gadens rolle i nyere tid ved at skabe sammenhænge i byen og mod søen samt etablere et byrumsmæssigt hierarki.

Byens gulv

Belægninger

Valget af den fremtidige belægning i Adelgade er vigtigt for at binde byrummet sammen i hele gaderummets bredde, fra facade til facade, og dermed understøtte en gågade-lignende stemning.

Belægningsformater foreslås gradueret, så der dannes overflader med varierede udtryk. Fra kørebanelen med ens små formater, over cykelstien med et lille fliseformat, til gangarealerne med en blanding af store fliser i varierende formater. Den mest forfinede og oplevelsesrige belægning ligger altså der, hvor man som fodgænger har mulighed for at lægge mærke til variationen i farver og formater. Der kan dermed skabes et smukt, sammenhængende og gedigent gulv i Adelgade, med klare signaler til biler, cykler og gående om, hvilken del af byrummet der er forbeholdt dem.

Vedtaget princip:

Gadens belægning skal være rolig og velafstemt. For at give liv til den brede gade kan der dog arbejdes med variation i formater og dimensioner.

Der arbejdes med en kombination af granit og tegl eller alene granit. Genbrugsbrosten kan anvendes i mindre omfang, såfremt disse skæres, så støj reduceres, og tilgængeligheden for dårligt gående sikres.

Der arbejdes med anvendelse af overfladevand, hvor det er muligt.

En rolig, smuk og velafstemt belægning, der binder den brede gade sammen. Gaderummets bredde gør det muligt at anvende en variation i farvetoner og formater.

Byens gulv

Genbrug af belægninger

Projektet indeholder allerede mange gode principper, som trækker i den rigtige miljømæssige retning, herunder en dæmpning af gadens trafik samt øget begrønning af gaden.

Produktion og transport af belægninger er typisk en af de større klimasyndere indenfor nyanlæg, og det har derfor stor betydning, at projektet delvist benytter sig af genbrugsbelægninger for at reducere gadeomdannelsens CO₂-aftryk.

Vedtøgt princip:

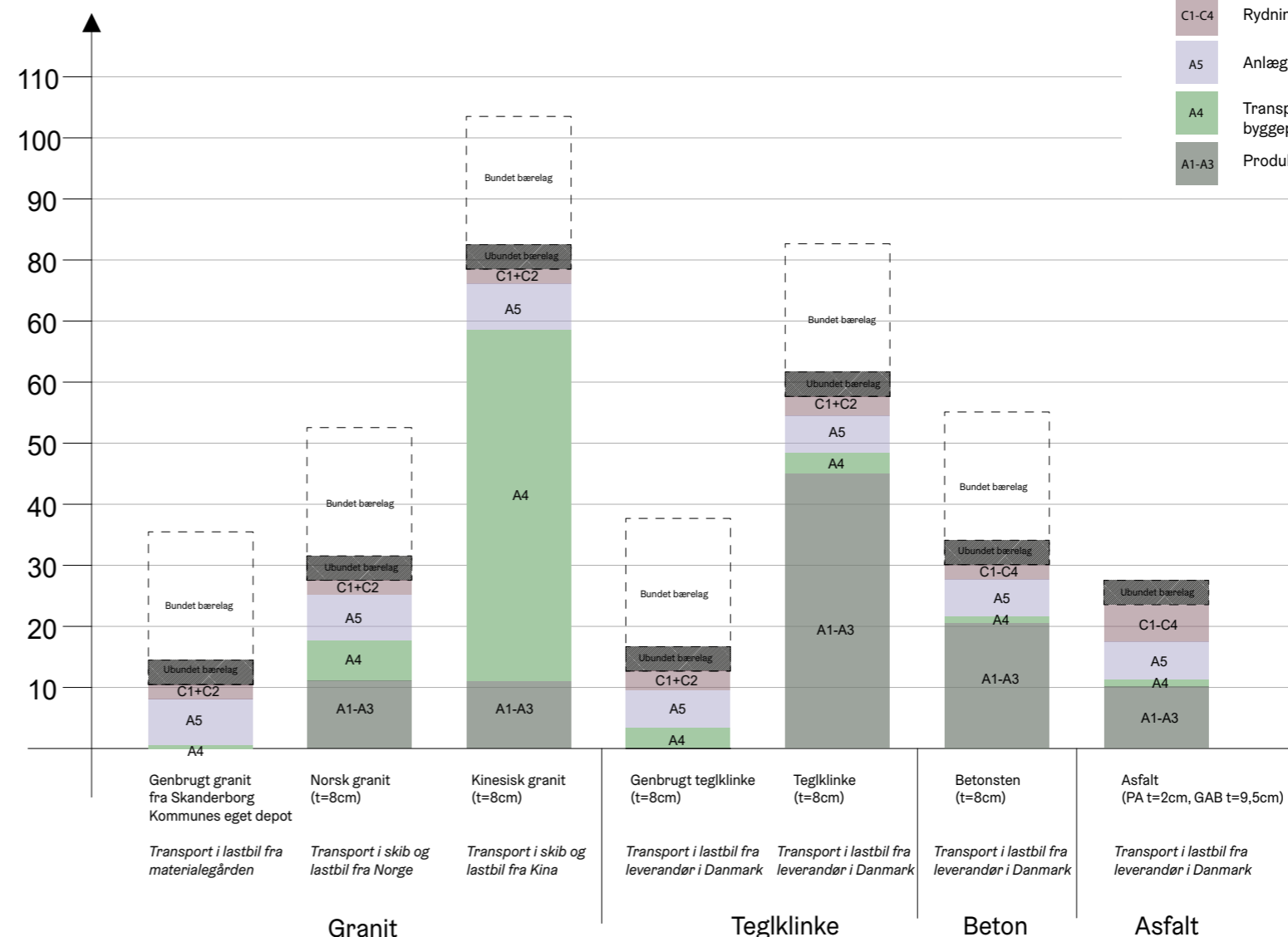
Projektet må gerne arbejde med genbrugsmaterialer, men det må ikke være på bekostning af gadens æstetik, herunder den tidligere beskrevne ambition om en rolig og velafstemt gade.

Der kan arbejdes med genbrug af granit fra lokale kilder, f.eks. kommunens entreprenørgård samt evt. eksisterende brostensbelægninger fra andre steder i lokalområdet/kommunen. Der skal være fokus på den gode historie om genbrug af lokale materialer.

De genbrugte materialer må ikke tage magten i gadens udtryk. Det kan f.eks. opnås ved at gruppere de genanvendte materialer eller ved at anvende mindre formater. Eventuel genbrug af tegl skal derfor indpasses med øje for at skabe et roligt udtryk.

Genbrugsmaterialer opmaganiseret på kommunens entreprenørgård.

Kg CO₂ pr. m²

- Bundet bærelag (cementblandet grus og bundsikringsgrus)
- Ubundet bærelag (stabil- og bundsikringsgrus)
- C1-C4 Rydning og bortskaffelse
- A5 Anlægsfasen
- A4 Transport fra producent til byggeplads
- A1-A3 Produktion

Der er udarbejdet et særskilt LCA-notat som vurderer gadeomdannelsens Co₂-aftryk på et tidligt stadie.

En grøn gade

Beplantning

Det er et centralt greb i gadeomdannelsen, at Adelgade Syd i fremtiden fremstår langt mere grøn end den gør i dag. Gadens brede udlæg udgør et stort potentiale for at omdanne Adelgade til en grønnere og mere oplevelsesrig gade.

Det er ambitionen, at hele gaden får et grønnere udtryk, men der sigtes efter en intensivering af det grønne centralt på gadeforløbet, så der dannes et byrumsmæssigt hierarki.

Vedtaget princip:

Adelgade skal være en grøn gade, hvor beplantningens karakter understøtter fortællingen om Skanderborgs unikke placering i landskabet.

Den grønne gade skal fremstå naturlig, men ikke opleves som decideret vild natur.

Bedene skal være store og matche gadens udstrækning og bredde, hvor størrelsen visse steder kan gøre det muligt at bevæge sig ind i eller på tværs af et bed, eksempelvis via trædesten eller lignende.

Beplantningen skal være oplevelsesrig, og der bør arbejdes med variation i beplantningen, herunder blomstrende eller farverige plantearter.

Beplantningen skal i så vid udstrækning som muligt bidrage positivt til gadens udtryk året rundt.

Beplantningen skal bidrage til at skabe mere læ i gaden.

Sammenhængende plantebede, hvor rigdom i arter og rummeligheder kan skabe mange forskellige oplevelser. Det er vigtigt, at beplantningen skaber inviterende og sanselige byrum, og at beplantningen særligt omkring opholdszonerne bidrager til at skabe læ.

Ophold i gaden

Opholdsmøbler

Ophold i gaden kan overordnet set deles op i to kategorier; Det generelle ophold og De særlige steder.

Gadens generelle ophold

Der skal etableres gode siddemuligheder jævnt fordelt i gadens længde. Bænke skal etableres i tilknytning til plantebede og indbyde til ophold for alle, herunder ældre og bevægelseshæmmede, og det er derfor vigtigt, at bænke fortrinsvist etableres med ryg- og armlæn. Bænke skal have et nedtonet udtryk.

De særlige steder

På udvalgte steder etableres større opholdsplateauer, der indbyder til uformelt ophold i gaden. Opholdsplateauerne kan evt. udformes med flere siddeniveauer, dog uden at skabe en visuel barriere for gadens trafikanter og brugere.

Vedtaget princip:

Ophold skal så vidt muligt etableres i tæt nærhed til de grønne bede.

Det generelle udtryk for opholdsmøbler skal ikke være for højtråbende, men relativt klassisk og afdæmpet i sit udtryk.

Der skal være opholdsmøbler med ryglæn, som fungerer godt for ældre mennesker.

Enkelte steder på gaden etableres særlige opholdsplateauer, evt. i flere niveauer, som har et mere moderne udtryk og indbyder til en anden type ophold fra eksempelvis familier og unge mennesker.

Midtbytnetværkets oplæg til byrumsmøbler kan evt. via en viderebearbejdning fungere som den enkelte butiks udsmykning langs facaden.

De særlige steder

Eksempler på særlige opholdsplateauer - evt. i flere niveauer.

Gadens generelle ophold

Der er endnu ikke valgt en konkret bænk, men bænke skal understøtte gadens samlede æstetik og udtryk.

En levende gade

Midlertidighed og events

Det er en grundsten i omdannelsen af Adelgade Syd, at byrummet skal skabe bedre rammer for byliv - både til hverdag og til fest.

Det er derfor hensigten, at gaden helt eller delvist kan lukkes af for biltrafik på udvalgte dage eller perioder til lørdagsgåde, Smuk-by-arrangementer eller andre midlertidige events.

Ved disse midlertidige events skal det være let at indrette gaden med f.eks. bodvogne og mindre scener.

En levende gade

En smuk og sjov bymidte

I det nuværende gaderum findes flere byrumsinstallationer, som henleder opmærksomheden på Ole Lund Kirkegaard, som har haft sin opvækst i byen.

Dette sjove univers skal videreføres i det nye byrum. Derfor skal eksisterende inventar genbruges og finde en flot placering i den nye gade.

Vedtaget princip:

Det tilstræbes at give Adelgade Syd et islæt, der refererer til Ole Lund Kirkegaards univers - gerne via genanvendelse af nuværende referencematerialer

Det velkendte nuværende inventar beholdes og indpasses i den nye gade

Asylgade

En unik bymidte

Siden 1980'erne har landskabets og naturens rolle og værdi i dansk byudvikling været støt stigende. Særligt de senere år efter Corona-pandemien har friluftskultur og nærhed til naturen fået en endnu vigtigere rolle i mange menneskers dagligdag, og godt hjulpet på vej af klimakrisen er det gået op for mange, at naturen ikke er 'nice to have' men 'need to have'.

Mange danske byer har fået øjnene op for dette og arbejder fokuseret med bynatur og forbedrede adgange fra bymidten til omkringliggende grønne områder. Men få byer har det, Skanderborg har. Med Skanderborg Sø som nabo har bymidten en unik karakter og et stort potentiale for udvikling.

Dog er de fysiske koblinger mellem Adelgade og søen ikke mange, og netop derfor indtager Asylgade en helt særlig position og et særligt potentiale for udvikling.

Asylgade

Udsnitsplan Ved Asylgade

Asylgade foreslås omdannet fra et gråt og bildomineret byrum til en grøn og inviterende kobling til søen.

- Asylgade ensrettes fra vest mod øst. Kørebane indsnævres, hvilket skaber plads til en modstrøms cykelbane samt brede plantebede.
- For at understøtte ambitionen om en sammenhængende bymidte benyttes samme belægning som i Adelgade.
- Der etableres en 'naturlig allé' med stor variation i plantevalg og udtryk.
- Om muligt skal bede kunne håndtere vand fra omkringliggende tagflader.
- Ved krydsningen af Parkvej etableres om muligt en hævet flade, der skaber overgang til Byparken.
- Området nærmest Adelgade friholdes for plantebede, og der etableres et byrum med fokus på ophold i solsiden.
- Brugsens facade foreslås begrønnet, hvilket vil betyde, at man som gående i skyggesiden går i en grøn korridor.
- Flere steder etableres krydsningsmuligheder ved at skabe stier eller trædesten gennem plantebedene.

Udsnitsplan 1:500

Asylgade

Kig fra Asylgade mod søen Ved Sushiart og SuperBrugsen

I fremtiden

Indsnævret kørebane samt inddragelse af p-pladser giver plads til grønne bede og brede fortove.
En naturlig allé trækker søens og parkens grønne karakter helt op til bymidten.
Plantebede udformes så de evt. kan håndtere tagvand fra omkringliggende bygninger.
Flere steder inviteres til passage på tværs af gaden.
Mod Adelgade skabes et byrum til ophold.

I dag

Bredt fortov, men meget åbent mod kørebane.
Fraværet af grønne elementer står i stærk kontrast til kigget mod sø og horisont.
Meget få rumskabende elementer.
Indbyder ikke til ophold.

Asylgade

Et midlertidigt torv

Området, hvor Asylgade møder Adelgade, udgør et knudepunkt i bylivet. Området friholdes for større plantebede, og der etableres herved et byrum, som kobler de to gader. Rummet er fleksibelt og kan, ved lukning for biltrafik, møbleres og inddrages til midlertidige aktiviteter og events.

Hverdag

Til daglig fungerer området som knudepunkt for byliv og flow til og fra søen.

Fest

Ved midlertidige events kan området lukkes af for biltrafik og omdannes til et mindre torv, der kobler Adelgade med Asylgade og søen.

Den videre proces

Detaljeret og viderebearbejdning

Dette dispositionsforslag udgør den overordnede designmæssige ramme for den videre projektering. I takt med at vidensniveauet hæves, vil projektet skulle detaljeres og tilpasses ift. konkrete forhold.

Nedenstående emner vil således påvirke projektet i takt med, at projektet udvikles. Emnerne er ikke udtømmende, men udgør i overskrifter:

- Renovation
- Brandredning
- Forsyning og mulighed for evt. LAR-løsninger ifm. plan-tebede
- Ledningsforhold
- Omlægning af buslinje
- Tilgængelighed
- Cykelparkering
- Trafikale forhold og konkrete krydsudformninger
- Varelevering

